

АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Written by ОСТАШ МАРТА АНДРІЇВНА, студентка юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету (м.Тернопіль)

Monday, 04 May 2020 17:05

Постановка проблеми. Проблематика збереження та розголошення адвокатської таємниці в адвокатській діяльності в Україні займає одне з особливих місць у юридичній теорії та практиці. Це обумовлено, насамперед тим, що гарантована нормами права адвокатська таємниця не лише встановлює права та обов'язки учасників процесуального провадження, але й має значну морально-етичну сутність, що робить її одним із найважливіших принципів адвокатської діяльності. У зв'язку із цим комплексний аналіз даного питання у світлі євроінтеграційних прагнень України та становлення і розвитку в Україні громадянського суспільства видається своєчасним та визначає особливу актуальність цієї теми. Аналіз останніх публікацій. Теоретичним підґрунтям даної роботи є наукові роботи багатьох вітчизняних вчених та теоретиків адвокатури України: Т.В. Варфоломеевої, О.Ю. Костюченко, О.П. Кучинської, С.М. Логінової, М.А. Погорецького, М.М. Погорецького, Н.А. Подольного, С.В. Прилуцького, А.М. Пшукова, О.Г. Яновської та багатьох інших.

Метою публікації є аналіз інституту адвокатської таємниці, а також сутності даного поняття та відомостей, які становлять її предмет. Виклад основного матеріалу. Необхідно відзначити, що проблема адвокатської таємниці вже довгий час є предметом різноманітних дискусій та суперечок серед теоретиків та практиків юридичної професії, адже адвокатська таємниця – одне ключових питань адвокатської діяльності, яке привертає увагу, з приводу якого посилено дискутують науковці-правники.

Загалом, адвокатська таємниця є необхідною передумовою наявності самого інституту адвокатури та процесуально-правовою гарантією повноти, об'єктивності та змагальності, зокрема, кримінального процесу.

Президент адвокатської компанії «Полонський і партнери» Ю.М. Полонський підкреслив, що збереження адвокатської таємниці – це один із принципів адвокатури, її розкриття – надзвичайно серйозне порушення, її може бути розкрито лише за письмової згоди клієнта [1, с. 54].

На відміну від Ю.М. Полонського, адвокат Д.В. Кухнюк вважає неприпустимим розголошення адвокатської таємниці за будь-яких обставин. Він зазначає, що під час отримання свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю адвокат приймає присягу, в якій він зобов'язується суворо зберігати адвокатську таємницю. Також Д.В. Кухнюк стверджує, що розголошення адвокатської таємниці є порушенням Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Присяги адвоката України, тому адвокатську діяльність такого адвоката може бути припинено, а видане йому свідоцтво анульоване [2, с. 32].

Такі протилежні позиції скоріш за все пов'язані з тим, що саме вкладається їх представниками в поняття «адвокатська таємниця». Під адвокатською таємницею, наприклад Логінова С.М., розуміє відомості, які отримані адвокатом в процесі виконання професійних обов'язків, розголошення яких може завдати збитків фізичній чи юридичній особі (клієнту) [3, с. 13].

Але в рамках виконання доручень клієнтів адвокат стикається з необхідністю дотримання принципу конфіденційності не лише щодо інформації, що стає відомою йому від клієнта, але й щодо інформації, яку отримує в процесі реалізації домовленостей з клієнтом. Вся ця інформація і підпадає під дію принципу конфіденційності і потребує кримінально-правового та цивільно-правового захисту. Принцип конфіденційності адвокатської діяльності якраз реалізується через інститут адвокатської таємниці, що має і юридичний, і етичний характер. Варто зауважити, що за своєю юридичною природою

АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Written by ОСТАШ МАРТА АНДРІЇВНА, студентка юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету (м.Тернопіль)

Monday, 04 May 2020 17:05

адвокатська таємниця, її режим має відношення саме до діяльності адвоката (в тому числі розповсюджується і на особу, стосовно якої припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю).

Проте, зміст ст. 10 Правил вказує і на інших осіб, на яких поширюється режим адвокатської таємниці. Це, зокрема, помічник адвоката, стажист адвоката та особи, які перебувають у трудових відносинах з адвокатом (технічний персонал). Поширення обов'язку зі збереження конфіденційності інформації працівниками офісу адвоката закріплено не тільки в Україні, але й в законодавстві Нідерландів, Франції, Швеції. Проте, необхідність забезпечити адвокатську таємницю вказаними особами покладається саме на адвоката.

Закріплення принципу конфіденційності потребує і його адекватного правового захисту. За посилення гарантій адвокатської таємниці виступають науковці та практики. Зокрема дана ситуація безсумнівно пов'язана з наявністю такого негативного факту як зростання кількості порушень адвокатської таємниці, причому не тільки зі сторони правоохоронців, але й зі сторони самих адвокатів, про що вказує і відома адвокат, доктор юридичних наук Т.В. Варфоломеева [4, с.12]. Так, дійсно, на практиці трапляються випадки розголошення адвокатом інформації, що надійшла від клієнта, коли адвокат коментує справу привселюдно, розповідає певні аспекти, які, на наш погляд, є елементами адвокатської таємниці.

У контексті даної теми важливо також приділити увагу питанню, яка кількість інформації не підлягає розголошенню. Згідно з Правилами адвокатської етики, це будь-яка інформація, яка визначається як предмет адвокатської таємниці, логічно, що, в першу чергу, і сам факт звернення за правовою допомогою.

Необхідно розрізнити конфіденційну інформацію та інформацію, що становить адвокатську таємницю; перша – значно ширша за змістом. Конфіденційною є будь-яка інформація, отримана в ході ведення адвокатської діяльності; вона ширша за змістом відповідно до секретності адвоката, може бути розкрита у разі скасування конфіденційності особою, що зацікавлена в її дотриманні. Таємниця адвоката – це інформація, яка не підлягає розголошенню за жодних умов.

Отож, з моменту звернення клієнта до адвоката, останній знайомиться з матеріалами кримінального провадження, збирає певну інформацію, документи, вживає необхідних дій для захисту та надання юридичної допомоги виникає обов'язок зберігати конфіденційність. Клієнт може зупинити період зберігання конфіденційної інформації, погодившись на її розголошення у письмовій формі або в іншій фіксованій формі.

Дані попереднього розслідування, які стали відомі адвокату у зв'язку з виконанням його професійних обов'язків, можуть бути розкриті лише з дозволу слідчого чи прокурора.

Юристи, винні в оприлюдненні даних попереднього розслідування, несуть відповідальність згідно з чинним законодавством.

Вважаємо, що потребує додаткового визначення та нормативного закріплення у законі обсяг адвокатської таємниці, що дорівнюватиме конфіденційній інформації, знявши таким чином небезпеку притягнення адвоката до кримінальної відповідальності за відмову від надання свідчень у межах, що перевищують визначені законом рамки адвокатської таємниці.

Адвокатська таємниця або, як її ще називають, «імунітет» включає:

- конфіденційність побачень адвоката із клієнтом;
- конфіденційність адвокатського офісу;

АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Written by ОСТАШ МАРТА АНДРІЇВНА, студентка юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету (м.Тернопіль)

Monday, 04 May 2020 17:05

– конфіденційність листування адвоката із його клієнтом.

У п. 2 ч. 2 ст. 65 КПК України встановлено, що не можуть бути допитані як свідки адвокати – з приводу того, що йому довірено або стало відомо при здійсненні професійної діяльності. У цій нормі йдеться про адвокатів, які, відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 66 цього Кодексу, надають або надавали правову допомогу свідку під час давання показань та участі у проведенні інших процесуальних дій. Також це положення стосується тих адвокатів, які надавали клієнту таку допомогу не у зв'язку з кримінальним провадженням [5, с.18].

Таким чином, у процесі дослідження ми дійшли висновку, що адвокатська таємниця дуже тісно пов'язана з принципом конфіденційності адвокатської діяльності. Будь-яка інформація, яку отримує адвокат, залишається відомою лише йому та його помічнику, або вузькому колу людей, якщо це необхідно для вирішення справи. Тобто інформація та всі матеріали у справі повинні бути конфіденційними і не розголошуватися, інакше адвокат або особи, які перебувають з ним у трудових відносинах, мають бути притягнуті до юридичної відповідальності.

Список використаних джерел: 1. Полонський Ю.М. Про адвокатську таємницю. *Право України*

. 2012. № 9. 87 с.

2. Кухнюк Д.В. Секрети не врятують.

Право України

. 2012. № 6. 103 с.

3. Логінова С.М. Адвокатська таємниця: теорія і практика: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.10. Київ, 2002. 19 с.

4. Варфоломеева Т.В. Впровадження міжнародних правил адвокатської етики в Україні. *Вісник Академії адвокатури України*

. 2009. № 1 (14). С. 7–20.

5. Женина М.А. Теоретические и практические проблемы дисциплинарной ответственности адвоката: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.11. Москва, 2009. 29 с. {jcomments on}